

OLIFANT VAN ZEEP

Thomas Verbogt

Olifant van zeep

Verhalen

Nieuw Amsterdam

© Thomas Verbogt 2019

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Nico Richter

Omslagbeeld © Shutterstock/PanicAttack

Foto auteur © Quintalle Nix

NUR 303

ISBN 978 90 468 2566 2

www.nieuwamsterdam.nl

De hele wereld is warrig, als stemmen
in de nacht.

Fernando Pessoa, *Boek der rusteloosheid*

Inhoud

Wekker	9
Uitslapen	15
Olifant van zeep	21
Het is niet erg, het is zo	45
Smaak van haring	55
Stiekem met je gedanst	59
Leuke dingen doen in de zomer (1)	67
Wild thing	71
Leuke dingen doen in de zomer (2)	79
Jij wilt helemaal niets weten	83
Waar je maar wilt	93
Dakgoot vol herfst	97
Het is zacht gaan waaien	105
Weg van alles	111
Mokkel	117
Verhaal van een foto	123
De stilte van november	131
Vrolijke bloempotten	137

Wekker

In bed zag ik dat het zomer begon te worden. Over dat besef dacht ik na. Het is net alsof het krachtiger is dan bijvoorbeeld lang geleden, terwijl er nauwelijks iets lang geleden is.

Ik pakte een boek dat ik gisteravond naast mijn bed legde nadat ik er een paar pagina's in had gelezen, van de Britse kunstenaar Tracey Emin, van wie ik al veel verontrustend werk zag. *Strangeland*, zo heet haar boek. Op de achterkant staat: *Strange things always happened when I did not wear a watch... Dreams don't have time. Neither does sleep, nor death. That's why it is sometimes good to wear a watch.*

Ik draag alleen maar een horloge als ik ergens op tijd moet zijn, want voordat ik daar arriveer, ben ik ergens anders, en soms weet ik niet hoe laat ik daar moet vertrekken. In huis is de enige klok de wekker naast mijn bed.

Ik zag dat die het niet deed. Dat zag ik gisteren al,

maar ik dacht dat het vandaag anders kon zijn, dat ik me kon vergissen. Het was een nieuwe wekker en misschien was het nieuwigheid waardoor die het niet deed. Maar vanochtend bleef hij het niet doen.

Daarom ga ik ermee terug, naar de klantenservice van het warenhuis. Daar zit een mevrouw die eruitziet of alles haar kwaad maakt. Haar haar is oranje van kleur en het is net alsof zich in dat haar een kleine explosie heeft voorgedaan. Ze zal begin veertig zijn, wat ze een weerzinwekkende leeftijd vindt. Het is duidelijk dat ze geen zin in de dag, geen zin in mij en geen zin in het leven heeft. Dat is heel veel geen zin. Het is dus een beetje onduidelijk wie wie bij deze klantenservice service moet verlenen.

Ik denk echter: ik moet ergens over beginnen, want zij doet dat vast niet.

Ik zeg dus: 'Goedemorgen, mevrouw. Deze wekker is kapot. Heb ik pas hier gekocht. Gisteren, geloof ik.'

Zij zegt: 'Bon.'

Soms houd ik van korte instructies. Ik geef haar de aankoopbon.

'Wat is er dan met die wekker?' vraagt ze.

Ik antwoord: 'Hij maakt geen geluid.'

'Hij maakt geen geluid,' herhaalt ze mat.

Ik moet dit toelichten, voel ik. 'De wekker wekt niet. Ik word er niet wakker van.'

'U wordt er niet wakker van,' zegt ze.

'Nee,' zeg ik.

Achter haar zijn smalle ramen waardoor je niets kunt

zien. Toch komt er licht doorheen. De zomer is nauwelijks ergens tegen te houden.

Dan vraagt ze: 'Wat hebt u met de wekker gedaan?'
'Hoezo?' vraag ik.

Ze snuift en zegt: 'Dit is geen wekker die niet zomaar niet wekt.'

Ik moet even over deze zin nadenken.

'Hoe bedoelt u precies?' vraag ik.

'Dit is geen wekker die niet zomaar niet wekt,' herhaalt ze.

Aan het zomerlicht door de ramen kun je zien dat het een warme dag is. Het licht heeft iets vettigs.

Ze vervolgt: 'U moet vreemd met de wekker zijn omgesprongen. Anders had de wekker het wel gedaan. Wij krijgen nooit klachten over deze wekker.'

'Ja,' zeg ik, 'maar dan wekken die wekkers vast heel goed, de mijne niet.'

Ik wist dat ik een fout ging maken, en die maak ik nu. Ik vraag me hardop af of een wekker die niet wekt nog wel een wekker genoemd mag worden.

Ze kijkt me aan. Het is goed aan haar te zien dat ze zich herinnert waarom ze geen zin in deze dag, geen zin in mij en geen zin in het leven heeft. Ik zie ook dat ze op het punt staat er iemand bij te roepen, de bedrijfsleiding of iemand van de bewaking. Misschien ben ik ook wel moeilijk en doe ik moeilijk over een wekker die niet wekt. Ik kan toch gewoon een nieuwe wekker kopen. Geld zat. Maar nee hoor, wekker in een plastic tasje doen, helemaal naar het warenhuis fietsen en dan hup, naar de

klantenservice. Het is zomer, hebben we niet iets anders aan ons hoofd? Daarbij: een wekker is ook maar een ding, we kunnen best zonder, we verzamelen voortdurend dingen om ons heen die we niet echt nodig hebben, misschien is dat wel om iets te camoufleren. Zullen we het daar eens over hebben?

‘Ik moet gaan,’ zeg ik.

De vrouw kijkt me niet-begrijpend aan.

‘Ik moet gaan,’ zeg ik nog een keer, maar ik krijg niet meer volume in mijn stem.

‘Wat zegt u?’ vraagt de vrouw terwijl ze doodmoe met haar handen langs haar oren wappert. ‘Er is hier ook zo veel lawaai.’

Ik hoor helemaal geen lawaai. En kun je lawaai dat je niet hoort nog wel lawaai noemen?

‘Ik moet gaan,’ zeg ik. ‘Ik kom een andere keer terug.’ En dan maak ik me los van de klantenservice. Ze ziet vanzelf wat ik bedoel met dat ik moet gaan.

Ik laat me op roltrappen naar de begane grond brengen en haast me het gulle zomerlicht in, terwijl ik denk aan wat ik nog meer zei: dat ik een andere keer terugkom. Ja, dat doen we de hele tijd, overal een andere keer terugkomen. Het houdt niet op.

‘Voortaan doen we dat niet meer,’ zegt een man tegen me. Hij heeft een korte broek aan en een oranje hesje over een bloot bovenlijf. Hij heeft drie pleisters op zijn gezicht. Misschien waren het er wel meer, want zo ziet hij eruit: alsof er zojuist nog een stuk of wat zijn afgerukt. De man wijst naar mijn fiets.

‘Die witte lijnen staan er niet voor niets.’

Witte lijnen.

‘Ik zie geen witte lijnen,’ zeg ik.

‘Ja, dat merken we,’ zegt de man, en hij wijst weer naar mijn fiets. ‘Die zetten we er voortaan tussen.’ Hij kijkt me aan om te controleren of ik hem begrijp. ‘Anders wordt uw rijwiel in beslag genomen.’

In hoeverre is een rijwiel nog een rijwiel als het in beslag genomen is?

Ik ben blij dat ik mijn fiets heb teruggekregen, want ik moet in het ziekenhuis zijn voor een routineonderzoek, ‘een klein dingetje’.

Als ik me bij de balie meld, zorg ik ervoor dat ik mijn identiteitskaart paraat heb. Dat is maar goed ook, want daar zit een vrouw die een zus kan zijn van de vrouw van de klantenservice in het warenhuis. Ook van dat oranje haar waarin iets geëxplodeerd is. Maar zij hoeft geen service te verlenen, misschien scheelt dat. Ze bestudeert mijn kaartje. Ze houdt niet van identiteiten, dat is helder.

‘Meneer Verbogt,’ zegt ze. ‘We gaan eerst een plas doen.’ Ze overhandigt me een plastic potje met een wit deksel. ‘U moet de gele lijn volgen.’ En ze wijst naar een gele lijn. Er is ook een rode lijn. En een witte, waarschijnlijk voor fietsen.

De gele lijn leidt me naar het toilet, waar ik iets doe wat ik altijd doe en waarvan ik weet dat het niet strikt noodzakelijk is. Altijd ben ik op zo’n moment in de ban van de gedachte dat het potje he-le-maal vol moet. Dat

hoeft niet, bodempje is voldoende. Maar toch. Voor de zekerheid. We doen veel te veel voor de zekerheid.

Ook nog wat in het toilet. Daarom trek ik door. Op dat moment valt het deksel van het potje in de wc-pot. Dat wordt ook doorgetrokken. Het eerste wat ik denk, is dat ik het milieu belast, terwijl mijn zorg moet zijn hoe ik met het volle potje door de volle wachtkamer de balie bereik.

Ik loop voorzichtig en voel de blikken van de wachtenden op me gevestigd, wat ik begrijp, want in een wachtkamer gebeurt zelden iets opmerkelijks. Zelf vind ik een man die behoedzaam een vol potje urine vervoert niet opmerkelijk, maar ik vertegenwoordig niet de smaak van de wachtkamer.

De vrouw achter de balie zit in diepe gedachten verzonken. Ik zet het potje voor haar neer, naast het toetsenbord. Ze kijkt mij aan, dan naar het potje.

Ik zeg: 'Mevrouw...' En corrigeer mezelf onmiddellijk, ja, ik ga raar praten, ik zeg: 'Zuster, ik heb per ongeluk het deksel doorgetrokken.'

Weer kijkt ze naar het potje, wel een paar seconden, die veel langer dan een paar seconden duren. Dan weer naar mij.

'Meneer Verbogt,' zegt ze. 'Dat doen we dus nóóit meer!'

Ze wijst naar de wachtkamer. 'U mag daar plaatsnemen, daar. U wordt geroepen. Daar!'

Uitslapen

De droom speelde zich af op een zonnige ochtend in mijn geboorteplaats Nijmegen, waaruit ik lang geleden vertrokken ben maar waarnaar ik zo nu en dan graag terugkeer, ook in mijn dromen. Er kwam een gebouw dichterbij en daarvan werd ik wakker.

Ik stond op, keek uit het raam (gordijnen niet dichtgedaan, dadelijk komen er daarover vragen in me op), de nacht liep op zijn eind en ik zag de restanten van Konin-ginnedag, gisteren, die de straat in het zeer vroege vroege ochtendlicht iets onheilspellends gaven, alsof er zich een ontploffing had voorgedaan waarvan nog niemand weet had, wat natuurlijk niet kon, maar terwijl ik daar stond vond ik dat het best kon. Alles kon, als je het maar geloofde, een uitstekende gedachte voor de nieuwe dag.

Het drong tot me door dat het 1 mei was, de Dag van de Arbeid. En dat gebouw in Nijmegen was het Kolpinghuis, een instelling waar in de jaren dat ik er nog woonde

vooral dansavonden voor alleenstaanden werden georganiseerd. Als die op sobere affiches werden aangekondigd, maakten die een vreemd verdriet in me wakker. Er zat ook schaamte in en misschien zelfs lichte woede. Ik was zelf vaak alleenstaand in die dagen, maar voelde nooit de behoefte daarom te gaan dansen.

Op 1 mei werd er niet gedanst in het Kolpinghuis. Ik was lid van een linkse partij en moest daar natuurlijk zijn om toespraken te beluisteren die er niet om logen. In Nijmegen ging het er op zo'n dag hard aan toe. Tot slot zongen we 'De Internationale', alsof het daarna nooit meer mocht. En al bij de eerste regels

Ontwaakt, verworpenen der aarde!

Ontwaakt, verdoemden in hongers sfeer!

keek ik om me heen en dacht: nee, alsjeblijft, nee, waaruit moeten we ontwaken, en als we wakker worden, wat dan?

De herinnering aan de 1 mei-viering in Nijmegen dreef me terug in bed. Toen ik er vannacht in stapte, besloot ik immers uit te slapen, waar ik bijna nooit toe kom, meestal heb ik te veel zin in de dag, er is bovendien van alles te doen. Maar ik had iemand gesproken die zei dat zo nu en dan uitslapen geen kwaad kon. De zegsvrouw had het zelfs over 'lekker uitslapen'.

'Het is ook goed voor je gedachten,' zei ze. Daarin ben ik geïnteresseerd, in alles wat goed is voor mijn gedachten.

Toen ik vannacht naar bed ging, vroeg ik me af welke maatregelen ik moest nemen om het uitslapen trefzeker in werking te zetten. Ik was er niet goed in, dat wist ik. Wekker en mobiele telefoon ver uit de buurt, dat hoefde geen betoog. Misschien was het ook een kwestie van concentratie. Dat ik een slaaperiode in gedachten nam die in principe geen einde had, althans voor de komende dag. Voor het eeuwig uitslapen leek het me nog wat vroeg.

Mijn hoofd moest ik leegmaken, niet denken aan wat me te doen stond, afspraken en deadlines.

Ik sliep verontrust in, want misschien vergat ik iets wat bevorderlijk was voor het uitslapen. Ook schoot ik een keer of vijf wakker van de vraag of het uitslapen al begonnen was of dat het nog midden in de nacht was. Dan keek ik even naar buiten, naar de afwezigheid van daglicht. De nacht en lantaarns zorgden voor een ander licht, want helemaal donker was het nooit, waarvoor een beginnend dichter vast het woord ‘nachtlicht’ had bedacht, maar zie je, aan dat soort dingen moest ik niet denken, want dan kwam er van uitslapen helemaal niets terecht. Op mijn wekker kijken kon natuurlijk ook, maar die stond ver weg in een keukenkastje waaraan je altijd een harde ruk moest geven om het open te krijgen.

Normaal sta ik altijd tegen halfacht op, dus misschien werd ik vanochtend op dat moment wel automatisch wakker, maar ik besloot me tegen de staat van wakker zijn te verzetten en me op de slaap te concentreren.

Van de andere kant wilde ik ook weer niet in een te

diepe slaap terechtkomen, want dan zou het geheel aan me voorbijgaan dat ik aan het uitslapen was en wist ik ook niet wat het met me deed.

Nee, een lichte slaap was het meest verkieslijk. Dat is in principe ook een prettige slaap, want je bent dan al min of meer een beetje wakker, maar er hoeft nog niets, je mag je gedachten op een laag pitje houden. Veel gedachten komen juist op een laag pitje goed tot hun recht.

Die lichte slaap ging me goed af.

Vanaf de straat kwamen geluiden mijn slaapkamer binnen, het was vooral het geluid van schoonmaakwagens en van de mokkende mannen die zich daaromheen bevonden, ik hoorde ze vegen, ik hoorde glasscherven die bij elkaar kwamen, ik hoorde een dronken stem heel hard 'Ajax' schreeuwen, niet één keer, maar wel een keer of tien. Dat irriteerde me, maar irritatie kun je uiteraard niet hebben als je probeert uit te slapen. Zo leeg mogelijk, dat hoofd! Hoe moest dat ook alweer?

Ja, door aan leegte te denken, aan niets, maar ja, als ik aan niets wilde denken, moest dat ook het totale niets zijn, en dan was ik er zelf ook niet, dus kon ik ook niet aan dat niets denken. Dit zijn geen overwegingen die het uitslapen stimuleren.

Ineens hoorde ik een zwaar brommend geluid, ik kende het, ik wist wat het was en had de neiging die kennis te negeren maar dat kon niet, het was immers de vuilniswagen, en ik had twee volle zakken die in mijn gang behoorlijk in de weg stonden.

Snel schoot ik mijn ochtendjas aan en zette even later

de zakken op de rand van de stoep. Daar was mijn prachtige buurvrouw, die lachend zei dat ik laat was.

‘Ja,’ zei ik. ‘Ik ben aan het uitslapen.’

Mijn buurvrouw knikte hartelijk en zei: ‘Dat is goed voor je. De boog kan niet altijd gespannen zijn.’

Ze stapte in haar auto, startte die en reed vervolgens waardig de straat uit, terwijl ik me afvroeg hoe het zou zijn met haar uit te slapen.

Op dat moment hoorde ik mijn voordeur in het slot vallen. Ik zag ook meteen voor me waar de sleutel hing. Aan een haakje meteen achter die dichte deur. En mijn buurvrouw heeft er een, voor noodgevallen.

Even dacht ik: misschien is dit een teken en moet ik nu, alleen gehuld in ochtendjas, op blote voeten aan mijn lange mars naar de horizon beginnen, in theorie ooit begonnen in het Kolpinghuis te Nijmegen, op de zonnige ochtend van de 1e mei, alles opgeven en alleen maar voorwaarts gaan, alleen maar voorwaarts totdat er ver weg iemand zou zijn die ‘Zo is het genoeg’ zou zeggen, ‘rust nu maar, je strijd is gestreden’.

Er schoot me echter meteen veel praktisch ongemak te binnen.

Mijn woning was een etage die zich op tweehoog bevond, en ik dacht ineens aan de steiger aan de achterkant van het huis. Die stond daar vanwege werkzaamheden aan het balkon. Die steiger kon ik natuurlijk beklimmen, want volgens mij stond mijn balkondeur open. Maar ik kon alleen maar bij de achterkant van mijn huis komen

via de achtertuin van mijn achterburen. Die kende ik niet, maar ze zouden vast begrip tonen. Ik moest dan wel even om het huizenblok heen lopen.

Daar was ik nauwelijks aan begonnen toen ik in een glassplinter trapte die niet was weggeveegd. Een blote voet begon onstuimig te bloeden. Ik probeerde dat te stelpen met de onderkant van mijn ochtendjas. Daarvoor moest ik de gewonde voet omhoogtrekken. Ik had niets aan onder die ochtendjas, maar dat drong pas tot me door toen er twee agenten naderden, een man en een vrouw.

De man vroeg, niet eens bars, niet onvriendelijk: ‘Wat staan we hier precies te doen?’

Ik wilde zeggen dat ik lekker aan het uitslapen was, maar dat antwoord slikte ik nog net op tijd in.

Ik heb het niet zo op de vraag ‘Wat zijn we precies aan het doen?’, hoewel ik heel goed beseft dat het nuttig, zelfs heilzaam kan zijn het antwoord op die vraag voor eens en altijd zo volledig mogelijk te formuleren en het antwoord vervolgens op te schrijven. En het altijd bij de hand te houden.